

Øko-net's deltagelse i Europe-wide Global Education Congress

Af Anne Mette de Visser

Som et af resultaterne af Øko-net's deltagelse på WSSD og de kontakter vi knyttede, blev Øko-net inviteret til at deltage som civilsamfundsorganisation i den såkaldte "*Europe-wide Global Education Congress*", som blev afholdt i Maarstricht i Holland i dagene d. 15-17. november. (Se kongressens hjemmeside: www.globaleducationeurope.net). Kongressen var bl.a. en opfølgning på WSSD omkring global uddannelse/uddannelse for bæredygtig udvikling. Øko-net tog imod invitationen og deltog repræsenteret ved Anne Mette de Visser. Deltagelse i kongressen var gratis – men en betingelse for, at Øko-net kunne deltage, var ekstern finansiering af hotel og rejseudgifter. Øko-net ansøgte såvel 92-gruppen, DFS og kongresarrangørerne (North-South Centre) herom - og fik bevilget dækning af rejse- og hoteludgifter af North-South Centre, og de resterende udgifter blev dækket af 92-gruppen.

Om kongressen, dens formål og arrangørerne

Kongressen blev afholdt som opfølgning på Johannesburg topmødet – som det hed: "*i lyset af behovet for at øge den kritiske, offentlige bevidsthed og den kritiske, offentlige støtte til Millennium Udviklingsmålene*". Kongressen ville bringe europæiske regeringer, parlamentarikere, lokale- og regionale myndigheder samt civilsamfundsorganisationer (den såkaldte "*quadriialog*") sammen fra de europæiske lande og stater for at diskutere nationalt og europæisk samarbejde for global uddannelse (global education). Der var også inviteret repræsentanter fra de såkaldte sydlige lande på kongressen. Desuden var der ikke-europæiske deltagere fra fx Canada og USA.

Formålet var at samle bedste politik, tænkning og praksis inden for global uddannelse for bæredygtig udvikling fra Europa - i øst og vest - for at:

- udveksle strategier for at støtte, forbedre, konsolidere og integrere global uddannelse for bæredygtig udvikling i nationale uddannelsessystemer i vest-, central- og østeuropæiske lande
- bringe planlægningen af implementering af Johannesburg konklusionerne væsentligt fremad på området omkring global uddannelse for bæredygtig udvikling
- føre til udvikling af en europæisk rammestrategi for at forbedre og øge global uddannelse for bæredygtig udvikling inden år 2015, som er mål-året for Millennium Udviklingsmålene.

Arrangørerne af kongressen var "*North/South Centre – European Centre for Global Interdependence and Solidarity*", under Europa Rådet, – i samarbejde med en række andre europæiske aktører:

European Centre for Development Policy Management; ecdpm, som har til formål at fremme internationalt samarbejde imellem Europa og lande i Afrika, Caribien og den pacifiske region (ACP-region), *National Committee for International Cooperation and Sustainable Development, Netherlands* (NCDO); Luxembourgs regering, "*Learning for Sustainability*", som er et hollandsk uddannelsesprogram, Det Norske Udenrigsministerium, og Det Tyske Ministerium for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (BMZ) . Desuden blev kongressen støttet af flere andre bl.a. OECD's Development Centre og Det Svenske Udenrigsministerium m.v.

North-South Centre, ligger i Lissabon og blev etableret af Europa Rådet som opfølgning på en nord-syd kampagne i 1988 - i samarbejde med EU. Formålet er at skabe en ramme for et europæisk samarbejde om at øge den offentlige bevidsthed om global indbyrdes afhængighed (interdependence) og at fremme solidariske politikker i overensstemmelse med Europarådets mål og principper. Styrkelse af global uddannelse er et kerneområde for centeret. Centeret har 25 europæiske medlemslande – men Danmark er ikke medlem. Øko-net havde ikke kendskab til centret før invitationen til denne kongres.

Europarådet har i øvrigt en website om "*education for democratic citizenship and human rights education*" (www.coe.int/edc) og har udgivet en deklaration "*Education for democratic citizenship 2001-2004*" med anbefalinger til medlemslandene om uddannelse for demokratiske medborgerskaber, som er vedtaget af en "Committee of Ministres", oktober 2002.

NCDO er, som det fremgår en hollandsk, national komité, der skal styrke opbakningen til internationalt samarbejde og bæredygtig udvikling i den hollandske offentlige opinion. NCDO skal stimulere og opmuntre til aktiviteter, der bidrager til at øge bevidstheden og opbakningen om disse temaer i Holland. De skal koordinere den sociale debat omkring relevante politiske emner imellem den hollandske offentlighed, handel og industri og politikere.

Den hollandske regering har desuden udarbejdet en national strategi for uddannelse for bæredygtig udvikling og iværksat et landsdækkende 4-årigt program (fra 2000 til og med 2003): "*læring for bæredygtighed*" ("*Leeren voor duurzaamheid*"), med en national ledelseskommite. (Se www.lerenvoorduurzaamheid.info). Målet er at fremme, udvikle og stimulere læringsprocesser, der bidrager til et bæredygtigt samfund. Programmet er decentralt organiseret for at sikre, at der tages initiativer til læring for bæredygtighed over hele landet, og det rummer 12 regionale programmer. Programmet styres altså ikke kun fra regeringsniveau men retter sig mod initiativer på såvel lokalt, regionalt og nationalt niveau - og både fra statslige aktører (nationale, regionale og lokale myndigheder) og fra NGO'ere. Det dækker såvel formel som uformel uddannelse og folkeoplysning.

Formål med Øko-net's deltagelse

Formålet med Øko-net's deltagelse i kongressen var at bidrage med danske civilsamfundssynspunkter og erfaringer til den internationale debat og det internationale arbejde for at fremme uddannelse for bæredygtig udvikling. (Danmark var ikke repræsenteret i programmet og Norden kun ved to indlæg fra h.h.v. Det Norske Udenrigsministerium og et om Baltic 21E fra Det Svenske Undervisnings- og Forskningsministerium). Formålet var også at fremme international netværksdannelse og erfaringsudveksling omkring folkeoplysning og uddannelse for bæredygtig udvikling og at bidrage til internationalt samarbejde om opfølgning på WSSD omkring temaet. Specielt ønskede vi at undersøge mulighederne for kontakter til Østeuropa, som var stærkt repræsenteret på kongressen.

Vi mener desuden, det er vigtigt, at civilsamfundene er bredt repræsenteret på en sådan kongres ud fra et ønske om at øge kontakt og samarbejde på tværs imellem netop civilsamfundets organisationer, lokale myndigheder, parlamentarikere og regeringer som forudsætning for reel folkelig inddragelse i bæredygtig udvikling. Det er åbenbart også en del af North-South Centres

officielle målsætning – her taler man om, at de fire parter udgør den ”quadialog”, som til sammen skal løfte udfordringerne omkring realisering af global education.

Vi ser også deltagelsen som et led i en danske opfølgning på WSSD, idet Øko-net kan viderebringe erfaringer, kontakter og muligheder til vores danske netværk – herunder øge presset på det danske undervisningsministerium for at udvikle strategier for uddannelse for bæredygtig udvikling i Danmark – fx via en opfølgning på tidligere korrespondance med undervisningsminister Ulla Tørnæs herom. Vi mener, at deltagelse i kongressen har styrket vores udgangspunkt for en sådan dialog.

Til uddeling på kongressen medbragte Øko-net naturligvis det engelsksprogede debathæfte om folkeoplysning og uddannelse for bæredygtig udvikling: *”Sustainable is more than able...”*, som Øko-net udgav lige inden- og medbragte på WSSD. Desværre blev kassen med 150 eksemplarer af debathæftet ”væk” efter indtjekning på flyet og nåede trods gentagne efterlysninger aldrig frem til kongressen. Det var utrolig ærgerligt og betød en del for mulighederne for kontakt og netværk. Efterfølgende har vi forsøgt at råde bod på uheldet ved at sende hæftet til dels North-South Center, som kongressarrangører samt diverse andre kontakter og mulige interesserede fra konferencen.

Generelt indgår kontakterne og erfaringerne fra deltagelsen naturligvis i Øko-net's arbejde for at skabe en folkelig inddragelse og involvering omkring bæredygtig udvikling.

Om indholdet og forløbet af kongressen

En rapport om en opinionsundersøgelse i OECD-lande omkring borgernes støtte til udviklingsbistand og internationalt samarbejde om udvikling blev udsendt til deltagerne inden kongressen. Rapporten, der hedder: *”Public Opinion Research, Global Education and Development Co-operation Reform: In search for a Virtuous Circle”*, konkluderer, at borgerne i OECD-landene helhjertet støtter mere solidaritet og retfærdighed på det internationale niveau – men at bevidstheden og viden omkring fattigdom og udviklingstemaer, udviklingsarbejde og - politik samt bistand generelt er lav. Det konkluderes også, at mere uddannede, mere bevidste, yngre og urbant bosatte borgere støtter mest. (Rapporten kan findes på kongressens hjemmeside – se ovenfor...)

Resultatet af kongressen var bl.a., at der blev vedtaget en erklæring omkring global education: *”A European Strategy Framework - for Improving and Increasing Global Education to the year 2015”*. En redaktionsgruppe – åbenbart udpeget af kongressarrangørerne - hvor også de såkaldte ”sydlige lande” var repræsenteret, havde udarbejdet et udkast til denne erklæring, som blev sendt ud til alle deltagere inden kongressen. Heri defineres global education som:

“Global Education is understood to encompass Development Education, Human Rights Education, Education for Sustainability, Education for Peace and Conflict Prevention and Intercultural Education; being the global dimensions of Education for Citizenship.

Global Education is education that opens peoples eyes and minds to the realities of the world, and awakens them to bring about a world of greater justice, equity and human rights for all”.

Her opfattes ”uddannelse for bæredygtig udvikling” altså som en del af global education. Det blev imidlertid heftigt diskuteret, at der ikke var lagt op til diskussion af denne definition på kongressen,

og der var stærke meninger om, at denne definition burde revideres. Arrangørerne og redaktionsgruppen holdt på, at det ikke kunne lade sig gøre i selve kongressens slutdokument – man blev dog enige om at bytte rundt på de to afsnit (i forhold til første udkast) - i slutdokumentet. (Dokumentet kan findes på kongressens hjemmeside - www.globaleducationeurope.net). Arrangørerne og redaktionsgruppen lovede desuden at iværksætte et arbejde med at revidere definitionen snarest efter kongressen.

Kongressen var organiseret på den måde, at der hver formiddag indtil frokost var 2 tematiske "plenary sessions" d.v.s. indlæg af forskellige inviterede oplægsholdere. Der var ingen muligheder for hverken spørgsmål eller diskussion. Efter frokost var der så kaldet "quadrilogue working group sessions" á to timer, hvor udkastet til kongressens slutdokument skulle diskuteres og forbedres. Disse workshop's var meget stramt styret af medlemmer fra redaktionsgruppen omkring formuleringer i slutdokumentet, og der blev ikke givet tid til de mere grundlæggende diskussioner. På anden dagen var indlagt en halv time til tilbagemeldinger fra grupperne til plenum.

Ifølge vores opfattelse var det lidt misforstået, at de fire grupper fra quadrialogen arbejdede adskilt i tre arbejdsgrupper: regeringsrepræsentanter i en gruppe, civil samfundsrepræsentanter i en anden og parlamentarikere og lokale/regionale myndigheder i en tredje. Det begrænsede mulighederne for reelt samarbejde og dialog på tværs, hvilket jo netop var en del af kongressens formål.

Kongressen rummede indlæg og diskussioner omkring forbedring- og evaluering af global education - hvorimod der blev drejet uden om de mere grundlæggende diskussioner som; *hvad er global education - og hvordan få vi det sat på dagsordenen - og realiseret det?* Det forekom underforstået, at der eksisterer en såvel faglig som politisk konsensus omkring temaet – hvilket, som det også kom frem, absolut ikke er tilfældet - og man undgik således at konfontere og diskutere konflikter og uenigheder. Sammen med den stramme styring af kongressens diskussionsemner og de begrænsede muligheder for diskussion tværs, gav det anledning til en del utilfredshed og frustration samt forspildte muligheder for at bringe sagen fremad.

Det kom tydeligst til udtryk ved at de sydlige lande, der var inviteret som observatører, men som samtidig var repræsenteret i redaktionsgruppen for slutdokumentet, om lørdagen trak sig ud af redaktionsgruppen i protest mod, hvad de så som et nyt vestligt/nordligt koncept, som de ikke mente, de havde haft reel indflydelse på – og som de åbenbart også mente byggede på en problematisk, vestlige forståelse af verden. På kongressen udsendte de et "*statment to European-Wide Global Education Congress by Invitees from the South*". Den siger bl.a. at deres bekymring omkring konferencen går på at; "*there has been insufficient analysis and dialogue in conceptualising and problematising Global Education from a global and specifically a southern perspective, resulting in inadequate contextualisation of the global crisis.... As a point of departure, we believe that global Education should be understood as a process of collective learning about responding to global problems and issues, in which all relevant actor are equal partners. A properly consituted partnership process to define and develop global Education should be put in place*".

Erfaringer fra kongressen:

- Der foregår tydeligvis mange - også interessante og lærerige - initiativer omkring forskellige varianter af uddannelse for bæredygtig udvikling i såvel Øst- som Vesteuropa. (I

kongresmappen fandtes en liste med elektroniske baggrundsdokumenter – d.v.s. den indeholder en række Internetlinks. Listen findes også på kongressens hjemmeside (www.globaleducationeurope.net).

- Peter Bachers observation fra Øko-net's debathæfte; "*Bæredygtig er mere end dygtig...*", at opfattelse og vægtning af bæredygtig udvikling - og dermed også uddannelse for bæredygtig udvikling - er forskellig i øst og vest blev bekræftet: Indtrykket var, at især i øst- og sydeuropæiske lande arbejdes med begreberne "global education" eller "development education" frem for "education for sustainable development".
- Der var en udbredt støtte til et FN-ti-år for uddannelse for bæredygtig udvikling begyndende i 2005 – også konkret i teksten i det "Strategy Framework for Global Education", der blev kongressens output.
- Der findes et "Global Education Network of Europe" (GENE)
- Der findes også et "Global Education Week Network" med nationale koordinatore i 35 lande; Hvert år koordinere netværket en "global education week", omkring november måned, i forskellige lande. Temaet i 2002 var; "*one sustainable world*". Dette var nyt for Øko-net – måske har vi ikke hørt om det, fordi der ikke er nogen fra DK, der er medlem af netværket? - eller er "Operation Dagsværk" måske med i netværket?
- Det lader ikke til, at processen omkring implementering af Baltic 21E er bragt væsentligt fremad siden dokumentet blev vedtaget i sommer 2002. Den hollandske, statslige strategi for uddannelse for bæredygtig udvikling blev fremhævet som et eksempel til efterfølgelse...
- Carl Lindberg fra Det Svenske Undervisnings- og Forskningsministerium kunne fortælle, at i 2003 skal der afholdes et internationalt seminar i Sverige – samt en nordisk konference (vist nok i Baltic 21E-regi) om uddannelse for bæredygtig udvikling.
- På kongressen blev indgået en aftale om, at Øko-net i starten af 2003 skulle modtage besøg af en repræsentant fra den japanske organisation, som står bag "Movement for Education for Sustainable Development" og de fire workshops på WSSD – dels i forbindelse med et japansk forskningsprojekt omkring europæiske NGO'eres arbejde – dels for at diskutere netværkssamarbejde...
- Vi fik flere kontakter til østeuropæiske lande – men ingen, der umiddelbart rummer oplagte netværks-/samarbejdsmuligheder.